

Landstingsstyrelsen, ärende 18

Ökad mångfald av vårdgivare och konkurrens inom tandvården

Socialdemokraterna, vänsterpartiet och miljöpartiet föreslår i första hand landstingsstyrelsen besluta

att återremittera ärendet i syfte att inhämta yttranden från Folktandvården AB, patientnämnden, hälso- och sjukvårdsnämnden med flera

i andra hand dels föreslå landstingsstyrelsen för egen del besluta

att avslå de i ärendet föreslagna uppdragen till landstingsdirektören

dels föreslå landstingsfullmäktige besluta

att uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att utveckla informationen till befolkningen avseende den landstingsfinansierade tandvården

att uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att verka för att alla som erhåller tandvård ska ges möjlighet att framföra eventuella klagomål till patientnämnd, privat-tandläkarnas förtroendenämnd eller motsvarande instans

att i övrigt avslå ärendet.

Ärendets beredning är ofullständig. Remissyttranden har inte inhämtats från instanser som i högsta grad är berörda av beslutet. Av det skälet bör återremiss ske i syfte att inhämta remissyttranden från åtminstone Folktandvården AB, patientnämnden och hälso- och sjukvårdsnämnden. Även hälso- och sjukvårdsnämndens tandvårdsberedning borde ges tillfälle att yttra sig. Samverkan med handikapporganisationerna i enlighet med den överenskommelse som ingåtts borde därtill vara en självklarhet. Därutöver bör möjlighet att inhämta yttranden från andra externa parter beaktas.

I landstinget har sedan mycket lång tid en beredningsprocess funnits med formellt remissförfarande mellan de självständiga styrelserna och nämnderna. Det är ytterst allvarligt att denna ordning nu frångås och ärendehanteringens reduceras till att förvaltningen säger sig ha inhämtat synpunkter underhand. Dessa synpunkter är inte redovisade och ej heller beslutade i vederbörlig ordning av berörda instanser.

2007-12-19

LS 0710-1170

Ärendehanteringens är undermålig och strider mot den princip för remittering som praktiserats under lång tid.

Från den politiska majoritetens sida har en särskild poäng gjorts av att en från landstingsstyrelsen skild hälso- och sjukvårdsnämnd återinrättats. Konsekvensen av detta är att den rimligen också ska få fungera som en självständig instans vars remissyttrandet ska avges i skriftlig form beslutade av nämnden.

I sak kan konstateras att ärendet tenderar att sätta driftsform före kvalitet och innehåll. Därför fokuseras ensidigt på privatisering och konkurrensutsättning. Det är olyckligt och riskerar att försvåra en fortsatt positiv utveckling av tandvården.

Inom tandvården råder redan idag full etableringsfrihet, fri prissättning och valfrihet för patienterna. Det innebär att vem som helst kan etablera egen tandvårdsverksamhet. Det finns också en mycket stor andel privat tandvård. Ungefär 20 procent av barntandvården och drygt 75 procent av vuxentandvården utförs av privata vårdgivare. Några särskilda av landstinget initierade avknoppningsmöjligheter från Folktandvården finns inte behov av. Utredningen framhåller också att det finns ett stort värde i att hålla samman Folktandvården och att inte splittra upp ett framgångsrikt bolag. En rimligare frågeställning än den i ärendet anförda vore hur Folktandvårdens andel av vuxentandvården kan stimuleras att öka.

Även inom barntandvården råder full valfrihet. Beställaren skickar varje år ut information till alla målsmän till 3-åringar om valfriheten där man aktivt får välja vårdgivare. Dessutom informerar beställaren varje år alla barn och ungdomar i så kallad obligatoriska åldrar (udda födelseår) om valfriheten. Barnen/vårdnadshavaren kan alltså redan idag aktivt välja vårdgivare.

Landstinget har ett i lag reglerat ansvar för tandvården, bland annat att erbjuda tandvård till befolkningen och att främja en god tandhälsa. Det områdesansvar som Folktandvården har idag är ett utslag av detta ansvar. Det finns inga sakliga skäl att frånga nuvarande ordning med att detta ansvar direktupphandlas av Folktandvården. Ingenstans i ärendet eller genomförd utredning anføres att det finns några allvarliga brister i hur Folktandvården sköter detta uppdrag. Det enda som anføres är att dagens ordning med direktupphandling inte är konkurrensneutral. Men konkurrensneutralitet är inte ett självändamål, utan endast önskvärt om landstinget väljer att konkurrensutsetta verksamheten. Konkurrensutsättning är endast ett verktyg bland andra som ibland kan väljas för att nå uppsatta mål.

I det aktuella fallet finns ingen anledning att vara missnöjd med det sätt på vilket Folktandvården sköter områdesansvaret. Därtill är kostnaden för områdesansvaret svår att specificera, vilket gör det mindre lämpligt med en konkurrensutsättning. Som utredningen anför är det också diskutabelt om det överhuvudtaget i dagsläget finns andra tillräckligt intresserade aktörer som skulle vilja åta sig områdesansvaret.

2007-12-19

LS 0710-1170

Inte heller rörande det fåtal andra delar av tandvården som idag direktupphandlas finns skäl att anföra något missnöje med det sätt på vilket Folk tandvården sköter dessa åtaganden. Konkurrensutsättning av denna verksamhet bör därför inte ske.

Det föreslagna uppdraget till landstingsdirektören att utreda ägarstrukturen avseende Folk tandvården är det mest anmärkningsvärda utslaget av privatiseringshysterin hos moderaterna och deras allierade. Som utredningen framhåller finns många andra och bättre sätt att fortsätta utveckla den framgångsrika verksamheten inom Folk tandvården.

Utredningen konstaterar att verksamheten inom Folk tandvården AB är välskött. Under fler år har såväl verksamhet som ekonomi inom Folk tandvården utvecklats mycket positivt. Det föreligger inte några kvalitets- eller ekonomiskäl för en aktivistisk privatiseringspolitik, vare sig via försäljning eller avknoppningar.

Den utredning som genomförts visar framför allt att de brister som tandvårdsmarknaden har idag hänger samman med att patienterna saknar tillräcklig information och kanske också tillräcklig kunskap för att bedöma pris och kvalitet. Därför bör landstinget som beställare och marknadsreglerare utveckla informationsinsatserna samt avsätta tillräckliga resurser i detta syfte. Avgörande för att stärka patientmakten är också att det utarbetas nationella kvalitetsparametrar.